

Ezért valóban köszönettel tartozunk szerzőnk körültekintő, gondos eljárásának, mellyel kitűnően megszerkesztett művében az akkori idők academia peregrinatot járó diákjai egyikének emlékkönyvét pedagógiai és művelődéstörténeti szempontból igazán tanulságosan feldolgozta.

Gyulai Ágost.

Márkus Artur: A matematikai képesség lélektana. (Közlemények a szegedi Ferenc József Tudományegyetem pedagógiai lélektani intézetéből. 19. sz.) Szeged, 1937. 8-r., 72 lap.

Mióta Binet és Simon kísérleteinek sikerült tesztekkel az intelligencia mérésére eszközt találni, azóta a pedagógia újabb és újabb területein indultak a gyermek speciális képességeit és tehetségeit megállapító vizsgálatok. A tesztek ezerféle változata keletkezett és a kísérletekből gyakran olyan következtetéseket vontak le, amelyeket a gyakorlat nem igazolt. Nem csoda, ha a gyakorlati pedagógus bizalmatlansággal fogadja a kísérletek tulajdonosait és főként azokat a módszeres utasításokat, amelyeket a túlzott eredményekből, minden próba nélkül levonnak.

Nem vitás azonban, hogy ténykérdések megállapításához a kísérletek nemcsak jogosultak, hanem kívánatosak is, mert ezek ilyen pedagógiai problémákat megbízhatóan oldanak meg. A című írt könyv célja a matematikai képességre és tehetségre vonatkozó eddigi vizsgálatok áttekintése, a matematikai képesség mibenlétére vonatkozó tudományos elméletek bírálata és szintézise. Megállapítja, hogy a nevelőket közelebbről érdeklő matematikai képesség és tehetség miként fejlődik ki a növekvő ember lelkében.

A könyv első részében az intelligencia, képesség és tehetség fogalmakkal és fejlődésükkel foglalkozik, majd rátér a matematikai képesség és tehetség tárgyalására. Megállapítja, hogy matematikai érzék van, ami nélkül pedig bajos dolog volna magasabb matematikai tanulmányokat folytatni.

Részletesen ismerteti egyes kutatók teszt sorozatait, melyeket hat csoportba soroz: az 1. csoportban 2—6 éves gyermekek számteljesítményeit vizsgálják. Táblázatokat közöl, amelyek mutatják, miként fejlődik évről-évre a szám előállítás, megkülönböztetése, megtalálása és megnevezése. Külön érdekes táblázat mutatja, miként fejlődik az ilyen korú gyermekeknél az alapműveletek megoldása.

A 2. csoportban burkolt számtani feladatok vannak. Pl. Siegfried 3 évvel idősebb Félixnél. Siegfried 95 éves korában meghal, Félix 2 évvel előbb halt meg. Hány éves volt Félix? (Hamburgi pszichológiai laboratórium 10 évesek számára). A 3. csoport megoldhatatlan feladatok kritikája. Pl. Ha én $3\frac{1}{5}$ évvel idősebb volnék mint amennyi most vagyok, akkor $5\frac{1}{3}$ évvel idősebb volnék nálad. Milyen idős vagyok? (Leipziger Lehrerverein elemi iskolások számára). A 4-ik csoport nem tizedes rendszerben való számolást kíván. A Leipziger Lehrerverein előzetes magyarázat után az ötös számrendszerben ad feladatokat. Az 5-ik csoportban törvényszerűséget mutató számsorokat kell folytatni. A 6-ik csoport térbeli tájékozódást vizsgál tesztekkel. Idomok szétvágott darabjait kell összerakni, vonalakat szemmérték szerint egyenlő részekre osztani, alakzatokat elképzeléssel megváltoztatni stb.

Ismerteti az egyes vizsgálatok eredményeit, amelyből összefoglalva megállapítja, hogy a matematikai képesség és valamely más tudományos

vagy művészi képesség között határozott és szabályos korrelációt teljes biztonsággal megállapítani nem lehet. Kiderült, hogy a matematikánál gyakrabban mint más szakmánál specifikus készséget lehet megállapítani oly értelemben, hogy kiváló matematikai teljesítmények más területen mutatott kisebb képességgel együtt haladnak és hogy kiváló elménél a matematika területén való csődbejutás nem is olyan ritka jelenség.

Grafikonok és táblázatok mutatják a matematikai képesség fejlődését fiuknál és leányoknál.

Végül levon szerzőnk bizonyos pedagógiai következtetéseket. A vizsgálatokból kitűnt, hogy a leányok matematikai gondolkodása a mechanikus eljárás felé hajlik és így a leányok tanításánál fokozottabb mértékben kell alkalmazni a szemléltető eljárásokat. A pubertásnak nagy befolyása van a matematikai gondolkodásra, tekintettel ennek a befolyásnak a két nemnél való erős különbözőségére, a koedukáció ebben a korban mindenképen mellőzendő.

Aki az eddig lefolytatott ilyen irányú kísérletekről és azok eredményeiről tájékozódni óhajt, ezt áttekinthetően megtalálja Márkus Artur könyvében.

Szenes Adolf.

Szilágyi Erzsébet: **A hazai iskolai énektanítás. Mult és jelen.** (Tanulmányok a Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Pedagógiai Szemináriumából: 9.) Budapest, 1942. 8-r., 69 l.

A zene és főleg az ének tanítása, mint a nevelés egyik nagyon fontos eszköze, minden korban nagy szerepet játszott az iskolai oktatásban. A legújabb időkben különösen fellendült az érdeklődés iránta; az énektanításnak, főleg az együttes éneklésnek nemcsak nagy nevelői hatást tulajdonítanak, hanem a népdalok erősebb kultiválásától a nemzeti szellem erősödését is várják. A szerző ezzel az időszerű problémával foglalkozik értekezésében.

A jelent soha nem érthetjük meg teljesen a mult ismerete nélkül, hazai énektanításunkról tehát csak akkor kapunk teljes képet, ha az énektanítás multját is figyelembe vesszük. A szerző elvezet bennünket a multba. Megmutatja, hogy a dalolás vágya milyen mélyen gyökerezik az emberi lélekben s már a primitív népeknél is megtalálhatjuk a dalolási kedvet, sőt a társas éneklés vágyát is. Bemutatja a különböző korok nevelési eszményeit s ezeknek megnyilvánulását az iskolai énektanításban. Hazai énektanításunk történetét részletesen ismertet s érdekesen írja le a különböző korok énektanítási módját és anyagát. Különös érdeklődésre tarthat számot fejtegetése, hogyan indult meg hazánkban lassanként az igazi ősi magyar népdal összegyűjtése és tanulmányozása és miként történt ezeknek a népdaloknak az iskolai éneklésbe való bevezetése.

A közös éneklés nagy nevelő értékét minden korban felismerték. Az esztétikai képzésnek legjobb eszköze épen az ének tanítása, mert a zene közvetlenül, minden intellektuális magyarázat nélkül hat a gyermekekre; a gyermek irracionális úton megérti, felfogja a szépet. Mivel a zene sűrítetten fejezi ki az emberi érzelmeket, a vele való foglalkozás bővíti, fejleszti, elmélyíti a gyermek érzelmi életét s ezzel a gyermeki lélek kifinomodását érhetjük el. A közös éneknek azonban még ezen kívül is nagy nevelői hatása van, mivel szellemi közösséget teremt. A közös feladat elvégzésére többen társulnak, egymáshoz alkalmazkodnak, egyéni akaratát mindenkinek alá kell rendelnie